

Sygn. akt VI U 1602/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2020 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Ewa Milczarek

Protokolant – st. sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2020 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: K. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 5 kwietnia 2019 r. i 7 maja 2019 r., znak: (...)

w sprawie: K. M.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę pomostową

- 1) zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu K. M. prawo do emerytury pomostowej od dnia (...) r.,
- 2) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz ubezpieczonego kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego,
- 3) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginalnie właściwy podpis.

Sygn. akt VI U 1602/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonymi decyzjami z dnia 5.04.2019 r. i z dnia 7.05.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonemu K. M. prawa do emerytury pomostowej. Podstawą pierwszej z tych decyzji był art.49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, bowiem zdaniem organu rentowego ubezpieczony nie osiągnął wieku 60 lat a ponadto nie spełnił warunków na podstawie art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Odwołanie od powyższych decyzji wniósł ubezpieczony, wskazując, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace zaliczane do prac w warunkach szczególnych od 20.06.1977 r. do 30.06.2003 r., pracował

jako aparatowy w warunkach szczególnych a następnie od 1.07.2003 r. do 21.11.2013 r. jako operator urządzeń technicznych w warunkach określonych w załączniku do ustawy o emeryturach pomostowych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonych decyzjach. Organ rentowy dodatkowo wyjaśnił, iż zaliczył do pracy w warunkach szczególnych w myśl art. 4 ww. ustawy następujące okresy zatrudnienia: od 20.06.1977 r. do 25.04.1979 r. oraz od 11.05.1981 r. do 31.12.2008 r. Przyczyną dla której organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonemu okresu pracy od 1.01.2009 r. jako pracy z art. 4 ww. ustawy było to, że pracodawca w zaświadczeniu o wykonywaniu pracy o szczególnym charakterze nie potwierdził, by ubezpieczony wykonywał pracę wymienioną w załączniku 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd ustanowił dla ubezpieczonego pełnomocnika z urzędu, który wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego udzielonego ubezpieczonemu z urzędu oświadczając, że nie zostały one opłacone.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony K. M. był zatrudniony w Zakładach (...) S.A., następnie w (...) Sp.z o.o. i w (...) Technika Sp.z (...). w okresie od 1 września 1974 r. do 31 grudnia 2013 r., na stanowiskach: jako aparatowy przy produkcji barwników w okresie od 20.06.1977 r. do 25.04.1979 r., jako aparatowy przy produkcji nitrozwiązków w okresie od 11.05.1981 r. (po odbyciu służby wojskowej) do 18.02.1982 r. i od 10.05.1984r. do 9.08.1984 i od 14.02.1985 r. do 4.02.1990r., jako aparatowy nitracji od 19.02.1982 r. do 9.05.1984 r., od 10.08.1984 r. do 13.02.1985 r., jako aparatowy od 5.02.1990 r. do 30.06.2003 r., w okresie od 1.07.2003 r. do 21.11.2013 r. jako operator urządzeń technicznych.

Bezspornym jest w sprawie, że organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu jako pracę w szczególnych warunkach okres 28 lat, 11miesięcy i 16 dni na podstawie art.4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Spornym w sprawie było to, czy ubezpieczony po dniu 31.12.2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej, bowiem organ rentowy uznał, że ubezpieczony nie spełniał warunków określonych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych. W związku z powyższym, Sąd Okręgowy ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie skoncentrował się na tym jakie czynności wykonywał ubezpieczony po dniu 31.12.2008 r.

Ubezpieczony od 1.07.2003 r. pracował jako operator urządzeń technicznych i taką pracę wykonywał do końca zatrudnienia czyli do 21.11.2013 r. Ubezpieczony pracował na wydziale (...) na Wydziale E. i tam wykonywał prace polegające na czyszczeniu wnętrza zbiorników po środkach chemicznych oraz prace remontowe i bezpośrednio związane z utrzymaniem ruchu instalacji chemicznych. Ubezpieczony czyścił z osadów chemicznych wewnątrz zbiorniki, kolumny ratyfikacyjne oraz wyparki chloru, wykonując te czynności przy pomocy maszyny wysokociśnieniowej. Praca ubezpieczonego w latach 2003-2013 niczym się nie różniła, zwiększał się jedynie jej rozmiar. W większości czasu pracy ubezpieczony wykonywał prace z pkt. 29 i 30 zał. nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych a tylko w okresach przestoju ubezpieczony wykonywał prace remontowe i naprawcze instalacji technologicznej. Ubezpieczony rozkręcał połączenia kołnierzone rur, którymi transportowano niebezpieczne chemikalia, dokonywał wymiaru armatury - zaworów, przezierników na tych właśnie rurach, demontował kołpaki wymienników ciepła, otwierał włazy w zbiornikach. Ubezpieczony pracował przy pracach określonych w pkt. 29 zał. 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, bo wewnątrz zbiorników trzeba było montować półki i zaworki grzybkowe w kolumnach i rozlewaki w zbiornikach. W czasie pracy ubezpieczonego jedynie część instalacji technologicznej ulegała zatrzymaniu w zakresie w jakim poszczególne elementy wymagały czyszczenia. W zakładzie zdarzały awarie kilka razy w miesiącu i wtedy ubezpieczony pracował w dłuższym rozmiarze czasowym niż wynikało z obowiązującego czasu pracy. Ubezpieczony otrzymywał dodatkowy urlop wypoczynkowy w rozmiarze 12 dni, kierowany był na badania profilaktyczne z uwagi na występujące na stanowisku pracy czynniki szkodliwe, otrzymywał też talony na zakup posiłków regeneracyjnych.

W świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 2.12.2013 r. (...) Technika Sp. z o.o. potwierdziła, że ubezpieczony pracował jako : aparatowy przy produkcji barwników w okresie od 20.06.1977 r. do 25.04.1979 r., jako

aparatury przy produkcji nitrozwiązków w okresie od 11.05.1981 r. (po odbyciu służby wojskowej) do 18.02.1982 r. i od 10.05.1984r. do 9.08.1984 i od 14.02.1985 r. do 4.02.1990r., jako aparatury nitracji od 19.02.1982 r. do 9.05.1984 r. , od 10.08.1984 r. do 13.02.1985 r., jako aparatury od 5.02.1990 r. do 30.06.2003 r. i w okresie od 1.07.2003 r. do 31.12.2008 r. jako operator urządzeń technicznych przy konserwacji agregatów i urządzeń i pracach budowlano-montażowych i budowlano-remontowych na oddziałach będących w ruchu w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Porozumieniem zmieniającym z dnia 9.10.2009 r.(dokonany przez (...) Sp.z o.o.) nastąpiła zmiana warunków pracy ubezpieczonego z umowy zawartej na czas nieokreślony na umowę na czas określony a pozostałe warunki pracy pozostały bez zmian, stanowisko pracy ubezpieczonego zaliczone było nadal do prac wykonywanych w szczególnych warunkach. W związku z wejściem w życie ustawy o emeryturach pomostowych aktualny pracodawca ubezpieczonego (...) Sp. z o.o. w zarządzeniu z dnia 2.02.2010 r. określił wykaz stanowisk pracy na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach i poinformował pracowników, w tym ubezpieczonego i świadka M., iż z dniem 1.01.2010 r.ich stanowisko pracy nie jest zaliczane do prac w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony był zatrudniony do dnia 30.09.2018 r.

dowód: akta organu rentowego: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach k. 4 akt rentowych; akta sądowe – zeznania świadków B. Z. i M. K. (1) zapis AV na płycie CD k. 64, zeznania świadków G. M. i ubezpieczonego zapis AV na płycie CD k.118 i k.86, skierowanie na badanie profilaktyczne, wywiad zawodowy -koperta k.85, pismo z dnia 8.04.2010 r. koperta k.86 i k.113, porozumienie zmieniające k.17, świadectwo pracy k.6 akt rentowych.

Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu. Prymat wiarygodności został przyznany także zeznaniom świadków, którzy byli współpracownikami ubezpieczonego w spornym okresie, mieli zatem bezpośrednią wiedzę odnośnie powierzonych ubezpieczonemu obowiązków. Sąd nie dał jedynie wiary zeznaniom świadka M. K. (1) w zakresie w jakim świadek ten twierdził, że czyszczenie zbiorników wewnątrz zabierało ubezpieczonemu około 60% czasu pracy. Zeznania te sprzeczne są z zeznaniami G. M., który pracował w zakładach (...) od 1996 r. a w 2006 r. został mistrzem warsztatu mechanicznego a w 2007 r. kierownikiem robót mechanicznych a następnie starszym mistrzem Rejonu do 30.11.2013 r., czyli przełożonym operatorów urządzeń technicznych w tym świadka K. i ubezpieczonego. Opisał on w swoich zeznaniach bardzo dokładnie pracę ubezpieczonego i stwierdził , że wykonywał on niewątpliwie prace wymienione w załączniku 1 do ustawy o emeryturach pomostowych-poz.29 i 30. Z zeznań tego świadka wynika, że prace te zabierały operatorom urządzeń technicznych ponad 90 % czasu pracy a ponadto, że operatorzy pracowali wielokrotnie w nadgodzinach przy usuwaniu powtarzających się często awarii. W tej sytuacji Sąd uznał, że zeznania przełożonego, obszernie i spontanicznie opisujące pracę ubezpieczonego są bardziej wiarygodne w zakresie oceny rozmiaru prac które wykonywał ubezpieczony niż zeznania świadka K.. Sąd uznał za wiarygodne także zeznania ubezpieczonego . Zeznania przesłuchanych w sprawie osób były spójne, konsekwentne i zbieżne ze sobą wzajemnie (za wyjątkiem omówionych wyżej części zeznań świadka M. K.), nie budząc jakichkolwiek wątpliwości co do ich wiarygodności oraz korelowały z dokumentacją akt osobowych ubezpieczonej.

Sąd zważył, co następuje:

Przenosząc ustalony w sprawie stan faktyczny na grunt przepisów prawa należało stwierdzić, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;

4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 powołanej wyżej ustawy prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Ustawa o emeryturach pomostowych wprowadzała obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych od dnia 1.01.2010 r. (art.57 w związku z art.35 ustawy).

Zgodnie z załącznikiem 1 do ustawy o emeryturach pomostowych -punkt 29 pracami w szczególnych warunkach w rozumieniu tej ustawy są prace bezpośrednio przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.) a zgodnie z punktem 30 prace wewnątrz cystern, kotłów, a także zbiorników o bardzo małej kubaturze po substancjach niebezpiecznych.

W niniejszej sprawie kwestią sporną było ustalenie, czy ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki konieczne do nabycia prawa do emerytury pomostowej. Sąd, w toku postępowania zainicjowanego odwołaniem, nie może ograniczyć możliwości udowodnienia, że dana praca wykonywana była w szczególnych warunkach jedynie do świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionych według ustalonego w przepisach wzorca, lecz powinien wszelkimi dostępnymi dowodami wskazanymi przez strony postępowania dokonać oceny faktycznie wykonywanych czynności pracowniczych w spornym okresie oraz warunków wykonywanej pracy, w kontekście okoliczności uzasadniających przyznanie emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zgodnie z treścią art. 473 § 1 k.p.c. w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodów ze świadków i z przesłuchania stron. Tym samym więc w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie obowiązują ograniczenia dowodowe występujące w postępowaniu przed organem rentowym. Nie jest więc wykluczona możliwość udowodniania w postępowaniu sądowym na podstawie zeznań świadków okresów zatrudnienia na potrzeby ustalenia zatrudnienia w szczególnych warunkach (uchwała SN z 21.09.1984 r., III UZP 48/84).

Określenie stanowiska pracy i jej charakteru wskazane w wystawionym przez pracodawcę świadectwie pracy nie wiąże Sądu, który na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ocenia, czy ubezpieczony pracował – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – w warunkach szczególnych. Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma więc istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, a tylko rodzaj powierzonej mu pracy.

Bezspornym jest w sprawie, że organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu jako pracę w szczególnych warunkach okres 28 lat, 11miesięcy i 16 dni na podstawie art.4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Spornym w sprawie było to, czy ubezpieczony po dniu 31.12.2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Przeprowadzone postępowanie dowodowe (w tym w szczególności dokumenty przedłożone przez ubezpieczonego oraz zeznania świadków) pozwoliły na ustalenie, iż ubezpieczony po 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace tj. prace określone w załączniku 1 do ww. ustawy (wykaz prac

w szczególnych warunkach) pod poz. 29 i 30. Zdaniem Sądu ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace bezpośrednio przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją (punkt 29 załącznika nr1) i prace wewnątrz cystern, kotłów, a także zbiorników o bardzo małej kubaturze po substancjach niebezpiecznych (punkt 30 załącznika nr 1). Fakt, że za okres pracy ubezpieczonego po dniu 31.12.2008r. nie zostały opłacone składki na Fundusz Emerytur Pomostowych nie ma w sprawie znaczenia, skoro taki obowiązek został wprowadzony dopiero od dnia 1.01.2010 r. zgodnie z przepisami art.57 i 35 ustawy o emeryturach pomostowych. Także nie ma w sprawie znaczenia fakt, że ówczesny pracodawca ubezpieczonego w zarządzeniu z dnia 2.02.2010 r. nie zaliczył prac wykonywanych przez ubezpieczonego do prac w szczególnych warunkach nie może skutkować odmową przyznania prawa do emerytury pomostowej w sytuacji potwierdzenia w trakcie postępowania sądowego rzeczywistego charakteru czynności ubezpieczonego.

Zdaniem Sądu Okręgowego, uznać więc należy, że do ubezpieczonego znajdzie zastosowanie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Przechodząc zaś do przesłanek nabycia prawa do emerytury w niniejszym przypadku należy w pierwszej kolejności wskazać, że ubezpieczony urodził się (...), więc 60 lat osiągnął (...).r. i tym samym spełnił z tym dniem warunki osiągnięcia wymaganego wieku i urodzenia po 31 grudnia 1948 r. W związku z tym, iż jako operator urządzeń technicznych ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych w rozumieniu wymienionych wyżej punktów 29 i 30 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych po dniu 31.12.2008 r. a wcześniej legitymował się uznanym przez organ rentowy ponad 28 letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, zdaniem Sądu Okręgowego, niewątpliwie legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art.4 punkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

W toku postępowania administracyjnego przez organem rentowym ustalono już, że ubezpieczony przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach a także, że ubezpieczony posiada wymagany okres składkowy i nieskładkowy. Z kolei zaś rozwiązanie stosunku pracy zostało udowodnione złożonym w toku postępowania sądowego świadectwem pracy.

Mając na względzie powyższe, ubezpieczony udowodnił, iż spełnił na dzień 30.04.2019 r. wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej i tym samym Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

Jednocześnie Sąd uznał, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, bowiem ustalenie to wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego przed Sądem i w tym przedmiocie orzekł w punkcie 2. wyroku na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wydanie błędnej decyzji w sytuacji, gdy organ rentowy nie dysponował wystarczającym materiałem dowodowym pozwalającym na ustalenie prawa wnioskodawcy do żądanego świadczenia, nie skutkuje obciążeniem organu odpowiedzialnością z tego tytułu (wyrok SA w Gdańsku z dnia 08.02.2017 r., III AUa 1257/16).

W punkcie 3. wyroku Sąd orzekł o kosztach zastępstwa procesowego na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych , oceniając nakład pracy pełnomocnika ubezpieczonego jako uzasadniający przyznanie podwójnej stawki wynagrodzenia radcy prawnego.

SSO Ewa Milczarek